

عنوان: آگاهی مادران از علایم خطر پس از زایمان در واحدهای بهداشتی تحت پوشش مرکز بهداشت شماره 2 اصفهان در طی سالهای 77-88
 نویسندگان: نسیم روح پرورزاده (کارشناس بهداشت مامایی مرکز بهداشت شماره 2) - نفیسه آهنی (کارشناس مامایی مرکز بهداشت شماره 2) - دکتر محسن مصلحی (مدیر مرکز بهداشت شماره 2 اصفهان)

مقدمه: از آنجایی که زنان نیمی از جمعیت کشور را تشکیل میدهند، سلامتشان نیز ارتباط تنگاتنگی با سلامت نسل آینده دارد. لذا سازمان بهداشت جهانی (WHO) نیازهای بهداشتی زنان را به عنوان یک اولویت مهم ضروری دانسته است. هر زنی در طول زندگی اش مراحل مختلفی را طی میکند که شناخت و درک او نسبت به این دوره ها میتواند به وی در پذیرش نقش ها و مسئولیت پذیری اش کمک نماید. متعاقب زایمان، مادر وارد مرحله ای از تغییرات جسمی و روانی می شود که از نقطه نظر پزشکی و فیزیولوژیکی دوران پس از زایمان نامیده میشود. این دوره بلافاصله پس از خروج جفت و پرده ها شروع شده و تا 6 هفته پس از زایمان ادامه می یابد و شامل یک دوره تغییرات (برگشت رحم و واژن) و پیشرونده (تولید شیر برای شیردهی، برگشت قاعدگی و شروع نقش والدی) میباشد. حفظ سلامت زنان در طی این تغییرات برای نگه داری عملکرد باروری در آینده و سلامت نوزاد و خانواده بسیار مهم است. حال با توجه به اینکه شاخص مرگ مادران بر اثر عوارض بارداری و زایمان یکی از مهمترین شاخص های توسعه در جامعه به حساب می آید و در صد قابل توجهی از مرگ مادران (61) درصد پس از زایمان اتفاق می افتد که حدود 78 درصد آن نیز مربوط به 24 تا 48 ساعت اول پس از زایمان است بنابراین افزایش آگاهی مادران در خصوص علائم خطر این دوران میتواند گامی در جهت کاهش عوارض این دوران باشد لذا در این مطالعه بر آنیم تا میزان آگاهی مادران را در خصوص علائم خطر پس از زایمان از طریق مصاحبه با آنان جمع آوری نماییم.

مواد و روش ها: این یک مطالعه توصیفی است که داده های آن از طریق بررسی نتایج پایش **impact** در طی شش ماه (از نیمه دوم سال 87 تا نیمه اول سال 88) استخراج شده است. جمعیت مورد مطالعه از بین مادران زایمان کرده تحت پوشش واحد های بهداشتی درمانی شهری انتخاب شده اند. بدین منظور در هر واحد بهداشتی کارشناسان آموزش دیده در ابتدا از بین مادران زایمان کرده تعداد 6 مادر بطور تصادفی انتخاب کرده و از طریق مصاحبه؛ میزان آگاهی مادران را در مورد علائم خطر پس از زایمان مورد سنجش قرار دادند. لازم به ذکر است که ذکر حداقل دو مورد از علائم شامل: تشنج، اختلال هوشیاری، شوک، خونریزی شدید، درد شکم، فشارخون بالا، مشکلات ادراری، تب جهت مثبت بودن آگاهی مادر کفایت می کرد. داده های بدست آمده در نرم افزار پایش وارد شده و با استفاده از آزمون های اماری نتایج مورد تحلیل قرار گرفت.

نتایج: مقایسه آمار و نتایج نشان می دهد که در پایش سال 87 (نیمه دوم) به میزان 61/2٪ از مادران از علائم خطر پس از زایمان آگاهی داشتند و 38/7٪ از علائم خطر اطلاعی نداشتند. در پایش سال 88 (نیمه اول) میزان آگاهی مادران از علائم خطر پس از زایمان 55/1٪ و مادرانی که از علائم خطر آگاه نبودند 44/8٪ ارزیابی شدند.

بحث و نتیجه گیری: هر فردی برای دست یافتن به زندگی سالم باید رفتارهای خوب و بد را از هم تشخیص دهد. حفاظت از سلامتی با درک عواملی که منجر به سلامتی و بیماری می شوند امکان پذیر است و بهترین راه درک این عوامل آموزش است یافته ها حاکی از افت میزان آگاهی و اطلاعات مادران در طول شش ماه می باشد. به نظر می رسد ارتقاء کیفی برنامه های بهداشتی مستلزم نظارت دقیق تر بویژه در بحث ارائه آموزش های بهداشتی می باشد. به تجربه ثابت شده چنانچه ارائه خدمات بهداشتی، درمانی به اندازه کافی بوسیله آموزش بهداشت پشتیبانی نشود سودمند نخواهد بود. لازم است کلیه مدیران مراکز با طراحی و اجرای مداخلاتی نظیر بهره گیری از رابطین بهداشتی، تصب تراکت، در اختیار قرار دادن رسانه های آموزشی نظیر پمفلت و جزوه و توجه به کمیته و کیفیت کلاس های آموزش گروهی در زمینه ارتقاء آگاهی مراجعین بویژه مادران تلاش های بیشتری نمایند.

کلمات کلیدی: علائم خطر پس از زایمان - آگاهی مادران - IMPAC